

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Szent István Campus

Állattenyésztési Tudományok Intézet

Mezőgazdasági mérnöki alapképzés

Levelező tagozat

Elsőborjas holstein-fríz tehenek fejési vérmérséklete és a tejtermeléssel való összefüggései egy hazai tejtermelő gazdaságban

**Belső konzulens: Kosztolányiné Dr. Szentléleki
Andrea**

tanársegéd

**Belső konzulens
intézete/tanszéke: Állattenyésztési Tudományok
Intézet / Állattenyésztés-technológiai és Állatjóléti
Tanszék**

Készítette: Molnár József

Tartalmi kivonat

A tejtermelés alakulását Magyarországon az elmúlt évtizedekben több tényező befolyásolta, és a különféle gazdasági, társadalmi, környezeti és technológiai tényezők együttesen hatottak a tejiparra. A nagyüzemi tejtermelési technológiák bevezetése nagy változást jelent a tehenek életében, a jóllétüket és a termelésüket előnyösen, de hátrányosan is befolyásolhatja. A tejtermelő tehenészetekben az állatok temperamentuma nemcsak a tejtermelés hatékonyságával és a tej minőségével függ össze, hanem jóllétükkel és egészségi állapotukkal is. Így az állatok viselkedésének megfigyelése gazdasági hasznot is jelent egy tejtermelő tehenészet számára.

A környezet különböző hatásaira (pl. emberi bánásmód, tartástechnológia) mutatott válaszreakció formáját, erősségét a vérmérséklet tulajdonsággal jellemzik, és a szarvasmarhák egyéniségével azonosítják. A szarvasmarha vérmérséklete lehet nyugodt, félénk vagy ideges és közömbös is. Egy új fejési rendszer bevezetésekor a tejelő tehenek alkalmazkodási folyamaton mennek keresztül, ami hatással van az eredményes termelésükre. Az, hogy az egyedek miként tudnak alkalmazkodni, egyedi vérmérsékletüktől függ. A tehenek ideges viselkedése a fejési folyamatok során, tipegő-topogó mozgásukban tükröződik. Így leginkább a félős és stresszes egyedek viselkednek.

A vizsgálatomban összesen 35 elsőborjas (holstein-fríz) tehen szerepelt, akik a laktáció 25-50. napja között termeltek, és közvetlenül a vizsgálatok előtt lettek kiválogatva. A vizsgálatokat három különböző napon, az esti fejések során végeztem. Egy 4 pontos fejéskori temperamentum tesztet alkalmaztam a vérmérséklet meghatározására: 1= nagyon ideges: folyamatos és erőteljes (tőgy fölé emelkedő) lépések és/vagy rúgások, 2= kissé ideges: alkalmankénti erőteljes (tőgy fölé emelkedő) lépések vagy folyamatos és kisebb (tőgy alatti) lépések, 3= nyugodt: csak bizonyos időközönként kisebb (tőgy alatti) lépések, vagy csak ritkán kisebb (tőgy alatti) lépés, 4= teljesen nyugodt: nyugodtan áll, nincsenek lábmozgások sem.

Az eredmények alapján elmondható, hogy a legtöbb elsőborjas tehen nyugodtan viselkedett a fejés alatt és a tőgyelőkészítés alatt is. A vizsgálat kimutatta, hogy nem különbözött az egyedek viselkedése a fejés alatt és a fejés előtt sem a három vizsgálat során. Az elsőlaktációs tehenek fejés előtti és alatti viselkedésében számottevő különbség nem mutatkozott; nyugodtan viselkedtek a fejés mindkét fázisában. Az üres és a termékenyített elsőlaktációs tehenek fejés alatti és tőgyelőkészítés alatti viselkedése sem különbözött egymástól. Továbbá megállapítottam, hogy a tőgyelőkészítés alatt különböző vérmérsékleti pontszámot kapott tehenek tejmenyisége, tejének zsír %-a, fehérje %-a és szomatikus sejttszáma nem különbözött egymástól. Ugyanígy a fejés alatt eltérően viselkedő tehenek tejhozamában és tejösszetevőiben

sem volt különbség. Valószínűleg, a kis egyedszám miatt nem tudtam igazolható különbségeket kimutatni, ezért javasolt a kutatás folytatása nagyobb egyedszám bevonásával.